

Nieuwsbrief najaar 2024

NAJAARSVERGADERING 26 OKTOBER TE AMERSFOORT VAN BARMHARTIGE ZORG TOT ZIEKENHUIS

Het ziet er naar uit dat de najaarsbijeenkomst in de monumentale Mannenzaal te Amersfoort een bijzondere gelegenheid gaat worden. Dit rijksmonument, gebouwd in 1531, is onderdeel van het St. Pieters en Bloklands Gasthuis. Met zijn 22 originele bedstedes uit het stichtingsjaar krijgen bezoekers een uniek beeld hoe de mannen hier gewoond hebben. U wordt uitgenodigd een bezoekje aan de gastelingen te brengen waarbij u wordt teruggevoerd naar de situatie van 1907. U krijgt een inkijkje in de ouderen- en armenzorg en in het lek en gebrek in een tijd ver voor de komst van antibiotica. De voordrachten vinden vervolgens plaats in de nog oudere kapel van de Mannenzaal.

13.30-14.30 Ontvangst in de Kapel:

bezoek aan de Mannenzaal in twee groepen.

14.30 Dr Tim Riswick Van ziekbed naar sterfbed?

Morbiditeit en mortaliteit in het Binnengasthuis, 1856-1896

Zijn onderzoek richt zich op ongelijkheden in gezondheid die zijn ontstaan in 19e- en 20e-eeuwse samenlevingen door thema's als epidemieën, doodsoorzaak, specifieke sterfte en ziekenhuispatiënten te bestuderen.

15.10 Tim deBroyer

De verpleegkundigen van de laatste sanatoriumpatiënten: Tuberculose en de opkomst van antibiotica in het Belgisch Sanatorium Elisabeth (1947-1986)

Zijn masterproef aan de KU Leuven won de scriptieprijs van de Stichting Zuster Vernède. Zijn huidig onderzoek bij de onderzoeksgroep Cultuurgeschiedenis betreft patiëntenorganisaties.

15.50 Prof Eddy Houwaart

Facetten van een nationaal ziekenhuisdebat 1920-1950

Zijn onderzoek betreft de openbare gezondheidszorg, met een recente bijdrage aan het Leerboek Medische Geschiedenis.

16.30 Nazit met catering en drankjes

17.30 Einde

Amersfoort is uitgeroepen tot “mooiste stad van Europa in 2023” en bij goed weer is het de moeite waard het middeleeuwse centrum op eigen gelegenheid in de ochtend te verkennen.

De uitnodiging is separaat reeds opgestuurd. Inschrijven op secretariaat@nvmg.nl . Er is geen video verbinding. Er is plaats voor 60 personen.

- **Voor uw agenda**

10 oktober 2024: **Domus Dag**: “Het medisch consult als ontmoeting”; over het historisch perspectief van de arts-patiënt relatie ([link](#)).

22 oktober **Farmaceutisch Historische Dag**. Stap binnen in de boeiende wereld van de farmaceutische geschiedenis, georganiseerd door Stichting Farmaceutisch Erfgoed.

26 oktober 2024: **Najaarsbijeenkomst NVMG**: “van barmhartige zorg tot topklinisch ziekenhuis”

31 oktober 2024 **Medisch-historische Club D. de Moulin**

lezing dr. Björn Quanjer 19:00-21:00 uur

Nederlandse mannen zijn gemiddeld de langste mannen op deze planeet. Met hetzelfde genenpakket schieten recentere generaties de lucht in. Dat heeft te maken met voeding en gezondheid. Hoe kan lichaamslengte ons een lens bieden op gezondheid in het verleden?

Locatie: Huis van de Nijmeegse Geschiedenis Entree: €5,00
contant. Aanmelden via kleiohistoria@markbeumer.eu

12 november 2024 **Nederlandse Vereniging voor Kindergeneeskunde; 12e Historische Dag**

“Facetten uit de geschiedenis van de kinderoncologie in
Nederland”

- **project Tijdlijn**

De NVMG en het Trefpunt gaan het komend jaar samenwerken om, in eigen beheer, op de website een tijdlijn te ontwerpen. Op een tijdlijn scroll je interactief door de geschiedenis van de geneeskunde heen. Als het ontwerp en de techniek rond zijn, zal er zeker een beroep op de leden worden gedaan om gegevens uit de verschillende beroepsgroepen aan te leveren. Voorbeeld van een zeer uitgebreide tijdlijn kunt u vinden op <https://histography.io/> Het zal duidelijk zijn dat ons een eenvoudiger opzet voor ogen staat. Dit kan een leuk project worden.

- **Uit het nieuws**

NRC meldt dat de oudste universiteitsbibliotheek van Nederland (Leiden) 400.000 proefschriften gaat verpulpen. Ze nemen 3,2 km schaarse plankruimte in beslag. Het zijn buitenlandse dissertaties waaronder die van Bohr, Curie, Einstein en Jung. Er is voorafgaand zorgvuldig onderzoek gedaan of de scripties in andere bibliotheken nog verkrijgbaar zijn. De Leidse exemplaren zijn nooit gecatalogiseerd en de collectie is daarom moeilijk te ontsluiten. Het Trefpunt op Urk koestert zijn verzameling Nederlandse proefschriften maar drie kilometer plankruimte is ook daar niet aanwezig.

- **Recent verschenen boeken**

Op website van de NVMG vindt u het complete overzicht met vermelding van de volledige gegevens van nieuw verschenen boeken die tot het domein van de medische geschiedenis behoren.

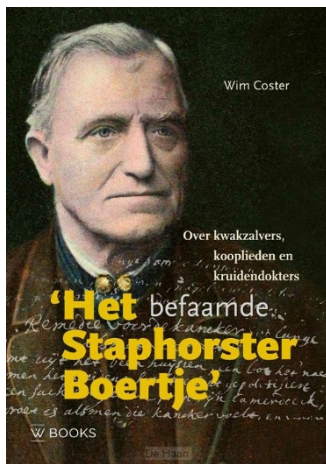
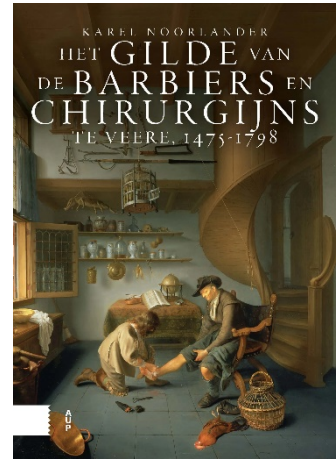
-Gewina; tijdschrift Wonderkamer 9: Menselijke resten <https://www.gewina.nl/wonderkamer-9-menselijke-resten/#more-5475>

Het ongemak over menselijke resten in museum, wetenschap en geneeskunde.

los nummer € 12, 50 via de website

- **Karel Noorlander : het gilde van barbiers en chirurgijns te Veere 1475-1798** , Amsterdam University Press ; 34, 99 euro ISBN 9789048564057

- **Wim Coster ; het befaamde Staphorster boertje Over kwakzalvers, kooplieden en kruidendokter**
 Wbooks EAN 9789462585850 € **24,95**
'Wim Coster duikt in de geschiedenis van een landelijk bekende kruidendokter uit Staphorst en krijgt sympathie voor de wijsheid van de natuur om mensen beter te maken.' – Trouw

• **NVMG- en TMGN-website**
www.nvmg.nl en www.tmgn.nl

- **Van onze leden**

Formalinedesinfectielamp

Deze drie bijzondere, koningsblauwe objecten uit de collectie van Stichting Historisch Verpleegkundig Bezit trekken, bij een bezoek aan het Trefpunt op Urk, direct de aandacht. Het zijn formalinelampen gebruikt om ruimten te desinfecteren. Ze staan al vermeld in de catalogus van Loth uit 1903.

In het reservoir werden Formaline tabletten van de firma Schering geplaatst; de spiritusbrander daaronder werd aangestoken de daarbij vrijkomende damp

kon zich verspreiden in de ruimte waar kinderen en volwassenen met een besmettelijke ziekte werden verpleegd.

Ook in Thomas Mann's bekroonde roman *De Toverberg* wordt het gebruik van formaline in sanatorium Berghof te Davos beschreven: bezoeker Hans Castorp mag blijven logeren in een kamer waar kort ervoor een patiënte aan twee bloedspuwingen is overleden. "Maar daarna hebben ze de zaak natuurlijk grondig uitgerookt, met formaline, weet je, dat schijnt in zulke gevallen heel goed te werken".

Formaline staat tegenwoordig op de IARC lijst van carcinogene stoffen en het gebruik is omgeven met veiligheidseisen.

Ida van Deth-Ruys collectiebeheerder SHVB (red.MEFP)

Opgeven voor lidmaatschap NVMG: secretariaat@nvmg.nl